

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 1
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 2

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ ЦИВІЛІСТІВ УКРАЇНИ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Матеріали XVII науково-практичної конференції,
присвяченої 97-й річниці з дня народження
доктора юридичних наук,
професора В. П. Маслової
22 лютого 2019 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА №1
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА №2

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ ЦИВІЛІСТІВ УКРАЇНИ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Матеріали XVII науково-практичної конференції,
присвяченої 97-й річниці з дня народження
доктора юридичних наук, професора,
члена-кореспондента АН УРСР
В. П. Маслова

(Харків, 22 лютого 2019 року)

Харків
«Право»
2019

Відповідальний за випуск професор *В. І. Борисова*

Актуальні проблеми приватного права : матеріали XVII наук.-практ. А43 конф., присвяч. 97-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР *В. П. Маслова* (Харків, 22 лют. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 422 с.

ISBN 978-966-937-631-2

22 лютого 2019 року кафедрами цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого разом з Національною академією правових наук України (відділенням цивільно-правових дисциплін) і Харківським обласним осередком Всеукраїнської громадської організації «Асоціація цивільстів України» проведена науково-практична конференція, присвячена 97-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента АН УРСР Василя Пилиповича Маслова.

Проведення такого заходу було започатковано у 2003 році і з того часу традиційно відбувається кожного року, збираючи вчених-цивільстів закладів вищої освіти, провідних наукових установ України й практичних робітників.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного права (цивільного, житлового, сімейного, права інтелектуальної власності), а також проблемам господарського права.

Видання адресоване науковим робітникам, аспірантам, викладачам закладів юридичної вищої освіти (факультетів ЗВО), а також працівникам суду, адвокатури, органів юстиції, практикуючим юристам, іншим особам, які вивчають і застосовують цивільне, сімейне, житлове, цивільно-процесуальне та господарське законодавство.

УДК 347

- © Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
- © Національна академія правових наук України, 2019
- © Харківський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Асоціація цивільстів України», 2019
- © Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-631-2

В. П. Маслов, ректор Харківського юридичного інституту (нині – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого) у 1962–1987 роках

97

позитивно чи негативно) свої права та обов'язки, а також відповідальність за не підпорядкування правовим нормам.

2. Відмова від правової самоідентифікації особи має свої причини, механізм та наслідки.

Причинами відмови від самоідентифікації можуть слугувати економічні, політичні, культурні, соціальні, релігійні фактори впливу, які викликають у суспільстві. Говорячи правовому аспекті це можуть бути порушення чи загроза порушення прав та інтересів. Найбільш яскравим прикладом є загроза життя, здоров'ю, власності особи. Для збереження життя чи здоров'я особа може відмовлятися від власності чи використовувати ідентифікаційні ознаки не притаманні їй, її сім'ї, нації, соціальному прошарку, релігійному сповідуванню тощо.

Механізм відмови від самоідентифікації. Відповідно до обраних ознак особа слідує правилам поведінки тієї соціальної групи, якій притаманні ці ознаки, таким чином уникаючи фізичного знищення, послабляючи загрози своєму життю та здоров'ю. Особа сама для себе встановлює заборону визнавати наявність ідентифікуючих ознак. Накладається табу на усне відтворення задування та фіксації інформації, в якій відображені ідентифікуючі дані. Приховування чи зміну походження, вірування, фізичних вад; приналежності до певних соціальних, культурних груп; відмова відправлення релігійних культів; не слідування законам, культурним та іншим звичаям. Постійно діючий, потужний вплив на особу через наявність порушень прав та інтересів та/або наявних реальних загроз життю здоров'ю, свободі, власності закріплює в особі впевненість у наявності нових (хибних) ідентифікаційних ознак.

Наслідки. При нетривалому застосуванні ідентифікаційних ознак та слідуванні відповідним правилам поведінки, за умови припинення загроз та порушень особа повертається до своїх ідентифікуючих ознак, визнає початковий правовий статус, повертається до здійснення соціальних та правових здатностей передбачених ідентичністю до групової приналежності. (мисливці – полюють, зайці – тікають і ховаються).

Тривале застосування ідентифікуючих ознак, слідування обраним нормам та правилам поведінки навіть за умови їх припинення обрані *користуватись* *хибними* ідентифікуючими ознаками, продовжує визнавати свій набутий правовий статус і відповідно продовжує здійснювати здатності, які не притаманні даній особі і не відповідають її початковому біологічному, соціальному, культурному, політичному, економічно-

му статусу. Здійснення чужих завдань та функцій, досягнення чужих цілей на сам кінець призводить до усвідомлення відірваності уявного та реального, бажаного від дійсного.

Таким чином, в правових відносинах сприйняття особою себе та навколишньої реальності призводить до того, що боржники не визнають себе боржниками; укладаючи договір не вірять ні собі, що вони мали право на укладення, ні своїм контрагентам, що вони мають обов'язок виконувати його. Іншими словами, намагання законодавця покращити законодавче забезпечення договірного регулювання приватно-правових відносин, так само як і інших правовідносин не призводить до очікуваних результатів, оскільки проблема не в повноті чи недосконалоості норм правового регулювання, але в їх сприйнятті/ не сприйнятті учасниками приватно-правових відносин та внутрішнє переконання на їх виконання/не виконання.

Зайцев О. Л.,

завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету №4 Харківського національного університету внутрішніх справ

АНОМАЛІЇ ТЕНДЕРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

В національному законодавстві держави Україна поняття тендер (державні закупівлі) вперше з'явилося у словосполученні «міжнародний тендер», що містилося у РКМ України від 12.08.93 р. №604-р «Про заходи щодо підготовки і проведення Міжнародного тендеру з розв'язання проблеми перетворення об'єкта «Укриття» Чорнобильської АЕС в екологічно безпечну систему». Однак замість встановлення механізму закупівель розпорядження лише уповноважила Міністра у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та його заступників виступати від імені Уряду України у названих міжнародних організаціях при здійсненні заходів щодо підготовки і проведення тендеру, а також під час міжнародних переговорів, спрямованих на пошук необхідних джерел фінансування зазначених робіт.

Наступним кроком розвитку нормативної бази було прийняття ІПКМ України «Про затвердження Положення про порядок організації та

проведення міжнародних торгів (тендерів) в Україні» від 21.10.93 р. № 871, яка мала на меті введення до національних відносин тендерних процедур, а використовувати їх лише (виключно) при міжнародних закупівлях.

Алез прийняттям ПКМ України «Про організацію та проведення торгів (тендерів) у сфері державних закупівель товарів (робіт, послуг)» від 28.06.97 р. № 694 процедура закупівель запроваджується вже і на внутрішньому ринку України. Ця постанова заклала основні умови торгів, а саме:

По-перше, переказування коштів державного бюджету на оплату договорів (контрактів), укладених з постачальниками (підрядниками) – переможцями торгів (тендерів), здійснюється лише через Головне управління та територіальні органи Державного казначейства або уповноважені банки на підставі звіту про результати проведення торгів (тендерів) при закупівлі товарів (робіт, послуг);

По-друге, вартість закупівель повинна дорівнювати або перевищувати суму, еквівалентну 100 тис. дол. США. При курсі 1.8 на 1997 рік і до сьогодні ця вимога до сьогодні практично не змінювалась і дорівнює при закупівлі товарів (послуг) – 200 тис. грн, а робіт – 1 млн 500 тис. грн.

В інших аспектах законодавство щодо закупівель постійно змінювалось. До основних нормативних актів, які регулювали вказані відносини належали: Указ Президента України від 18.11.1997 р. № 1283/97 «Про міжнародні торги (тендер) як спосіб приватизації державного майна»; Положення ФДМ від 25.12.1997 р. № 1520 «Про затвердження Положення про порядок підготовки та проведення відкритих торгів (тендеру)»; ПКМ України від 08.06.1998 р. № 841 «Про Положення про порядок організації та проведення міжнародних конкурсів (тендерів) на укладання контрактів на користування надрами».

До законів, що регулювали означену сферу, слід віднести ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти» від 01.12.2006 р. № 424-V, «Про здійснення державних закупівель» від 01.06.2010 р. № 2289-VI, та аналогічний Закон від 10.04.2014 р. № 1197-VII.

Поточне нормативне регулювання ґрунтується на Законах України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII (надалі Закон); «Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі» від 16.03.2016 № 1029-VIII; «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо особливостей використання окремих публічних коштів на території Донецької області» від 12.04.2016 р. № 1078-VIII.

Останнім регулюючим актом в сфері державних закупівель став Наказ Міністерства розвитку України «Про внесення змін до Порядку визначення предмета закупівлі» від 19.12.2016 № 2092, відповідно до якого предмет закупівлі товарів і послуг визначається замовником згідно з п.п. 17 і 32 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про публічні закупівлі» та на основі національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник», затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 23 грудня 2015 року № 1749, за показником четвертої цифри основного словника із зазначенням у дужках конкретної назви товару чи послуги. Це одразу збільшило проведення відкритих торгів в десять разів, оскільки попередні правила передбачали застосування показника п'ятої цифри.

Безпосередньо тендерні процедури починаються зі створення тендерного комітету (надалі ТК) в складі Замовника. Згідно п. 31 ст. 1 Закону та п. 1.2 наказу Міністерства від 30.03.2016 р. № 557 «Про затвердження Примірних положень про тендерний комітет або уповноважену особу (осіб)» ТК – це службові (посадові) та інші особи Замовника, призначені відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі відповідно до Закону. У свою чергу, уповноважена особа (особи) – це службове, посадова і інша фізична особа Замовника, призначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі відповідно до Закону на підставі власного розпорядчого рішення або трудового договору (контракту). Положення ніяк не регулює питання, чи може у Замовника одночасно діяти ТК та уповноважена особа? Такий дуалізм різних квазісуб'єктів правовідносин з одними правами явно не спрямований на однакове врегулювання тендерних процедур.

Склад ТК, зміни в складі та положення про ТК затверджуються рішенням Замовника. До складу ТК повинні входити не менше п'яти осіб. У разі, якщо кількість службових (посадових) осіб у штатній чисельності працівників Замовника є меншою п'яти осіб, до складу ТК повинні входити всі службові (посадові) особи Замовника. Явний недолік Положення – це відсутність вимог до персонального складу ТК з точки зору здійснення посадових повноважень.

Безпосередньо процес конкретної закупівлі починається з розробки та затвердження річного плану закупівель. Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель» від 22.03.2016 р. № 490 затверджено фор-

му Річного плану закупівель. Слід відразу зазначити не автентичність і розбіжність категорій «предмет закупівлі» і «предмет договору», відзначимо, що предмет договору закупівлі – це його єдина істотна умова, яке прямо передбачено ЦК України в загальних положеннях про договір. Аномальність полягає в тому, що законодавець не передбачив часові межі складання річного плану, процедури узгодження річного плану з основним розпорядником коштів тощо.

Протягом усієї процедури торгів Замовник через авторизовані електронні майданчики публікує на веб-порталі Уповноваженого органу інформацію про закупівлю. Відповідальність за повноту і достовірність публікацій несуть голова та секретар ТК замовника або уповноважена особа (особи).

Недоліки такого підходу законодавця очевидні. По-перше, не враховується співвідношення робочих і неробочих днів, хвороба, відраження членів ТК. По-друге, в багатьох випадках строки необґрунтовано скорочені до одного дня. По-третє, не враховується можливість відсутності з поважних причин членів ТК, що призведе до неопублікованого перерахованої інформації. По-четверте, відсутній механізм виправлення механічних опісок і технічних помилок. По-п'яте, банальні технічні проблеми – відсутність інтернет-зв'язку, втрата зв'язку з електронним майданчиком і т. д.

Завершувати процедуру закупівлі повинен договір про закупівлю, який укладається відповідно до норм Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України з урахуванням особливостей, визначених Законом. Сторони договору про закупівлю досягають згоди шляхом проведення процедури закупівлі. Тобто коли замовник включив умови в проект договору, ґрунтуючись на нормах абз. 1 ч. 1 ст. 638 ЦК України, такі умови і є умовами, щодо яких, на думку замовника, має бути досягнуто згоди. Основна аномалія цього етапу наступна. Сам договір про закупівлю не є «результатом процедури закупівлі» тому, що центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейсько-го обслуговування бюджетних коштів до здійснення оплати за договороми про закупівлю перевіряє наявність та відповідність укладеного договору про закупівлю за звітом про результати проведення процедури закупівлі та річному плану закупівель. Тобто договір про закупівлю повинен відповідати звіту про закупівлі, а не навпаки. А звіт і буде «результатом процедури закупівлі».

Зеліско А. В.,

доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВНЗ ЯК ВКЛАДУ ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НАУКОВИХ ПАРКІВ

Майнові права інтелектуальної власності в якості вкладу засновника (учасника) до майна юридичної особи є благодатною основою для дослідницької діяльності. Особливо значена сфера актуалізується в сучасних умовах зміщення акцентів на пріоритетність інноваційних напрямів діяльності. В цьому ракурсі конструкція юридичної особи є максимально зручною та оптимальною з огляду на розмежування відповідальності між учасниками та юридичною особою за зобов'язаннями останньої. Саме тому сучасна наука та практика формують юридичні особи, спеціалізовані на інноваційному характері діяльності. Для таких юридичних осіб майнові права інтелектуальної власності в якості вкладу є іманентно характерними.

Поміж юридичних осіб, які здійснюють та впроваджують у виробництво інновації особливе місце займають наукові парки. В умовах сучасної політики держави щодо самоокупності вищих навчальних закладів вагомість ефективної діяльності таких юридичних осіб значно зростає. Обов'язковим засновником таких парків має бути ВНЗ IV рівня акредитації. Дослідники у сфері права інтелектуальної власності підкреслюють, що рівень акредитації впливає як на підстави виникнення права інтелектуальної власності, так і на вирішення питання щодо визнання того чи іншого результату наукової роботи працівника ВНЗ до «службового» об'єкта права інтелектуальної власності [1, с. 13]. Це важливо з огляду на те, що відповідно до ч. 3 ст. 13 Закону України «Про наукові парки» в якості внесків ВНЗ до статутного капіталу парку виступають нематеріальні активи (майнові права на об'єкти інтелектуальної власності). ВНЗ є похідним суб'єктом права інтелектуальної влас-

норучного. Закон вводить поняття «засіб електронної ідентифікації» – носій інформації, що містить ідентифікаційні дані особи, які використуються для автентифікації під час надання та/або отримання електронних послуг. Також запроваджено послугу реєстрації електронних документів. редньо доводить факт передавання та отримання електронних документів. Одним з важливих положень Закону «Про електронні довірчі послуги» є взаємне визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів та електронних підписів.

Як бачимо, основна сфера застосування запроваджених цими законами цифрових форм і технологій – електронна комерція, у широкому контексті. Однак можна сказати про можливість застосування таких механізмів і до інших цивільних правовідносин, зокрема до спадкового і сімейного права. Слід враховувати іноземний досвід щодо запровадження електронних заповітів, електронних документів про спадщину тощо. У сімейному праві слід говорити про електронні сімейно-правові договори, для яких може бути запроваджено особливий порядок їх «електронно-нотаріального» посвідчення.

Зміст

Василь Пилипович Маслов – видатний вчений-цивіліст5

ЧАСТИНА ПЕРША

<i>Беляєвич О. А.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО	7
<i>Боднар Т. В.</i> ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	11
<i>Борисова В. І.</i> НАСТАВНИЦТВО – ОДНА З ФОРМ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ.....	16
<i>Булеца С. Б.</i> Менджур <i>М. В.</i> Панина <i>Ю. С.</i> ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	20
<i>Гаянич М. К.</i> ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЖИТЛОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	24
<i>Довгерт А. С.</i> ЧИ НАСТАВ ЧАС ДЛЯ РЕКОДИФІКАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ?.....	28
<i>Гриняк А. Б.</i> НОВОВВЕДЕННЯ ГАЗЬКИХ ПРИНЦИПІВ ВИБОРУ ПРАВА У МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ ДОГОВОРАХ	33
<i>Жорнокуй Ю. М.</i> НЕВИРІШЕНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ОРГАНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ДО ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	37
<i>Завальна Ж. В.</i> ВІДМОВА ОСОБИ ВІД САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ У ПРИВАТНО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ	40
<i>Зайцев О. Л.</i> АНОМАЛІ ТЕНДЕРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	43
<i>Зеліско А. В.</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІНЗ ЯК ВКЛАДУ ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НАУКОВИХ ПАРКІВ.....	47
<i>Зозуляк О. І.</i> ІНТЕРЕС ЯК КРИТЕРІЙ РОЗМЕЖУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ.....	50
<i>Калакура В. Я.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ КОЛІЗІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	54